

V Ameriki

Izdelujejo stavbno kamenje iz stekla, ki lahko zdrži pritisk 26.250 kilogramov. Iz takih steklenih kamnov zgrajena hiša ne propušta nobenega ropota, pač pa luč in ogenj ji ne more škodovati.

V Ameriki je več tvornic,

ki predelujejo čisto na skrivnem navadno avtomobile v oklopne za policijske tolovaje. Predelava stane 15.000 dolarjev, zato sta pa tudi karoserija in motor neprobna za krogelje. Avto opremljajo z gumijastimi obroči, ki ne morejo počiti. Ne ozirajo se na izredno debelo šipo spredaj na avtomobilu, zglejda tolovajski voz kakor vsak drugi.

V bližini poljske prestolnice Varšave

so prepodili lansko poletje kolonijo štokelj, ki so tamkaj gnezdile že desetletja, čebelnjaki. Štokelje se letos niso več vrnile v svoja gnezdišča.

Leta 1934

je peljalo z angleškimi aeroplani 135.000 potnikov in jih je smrtno ponesrečilo samo devet. Ako vzamemo povpreček šest let 1929—1935, bi prišel na 200 tisoč letalskih potnikov 1 smrtni slučaj.

Za poletje in vroče dneve Ostanki

mariborskih tekstilnih tovarn brez napak, pristno barvni, »Paket serija S«, vsebina 15—21 m pramo oxfordov, touringov in cefirjev za moške srajce, vsak kos najmanj 3 m, dalje »Paket Serija S/o« isto tako 15—21 m za ženske pralne obleke, dečve (Dirndl) v najlepših barvah, predpasniki itd. Vsak paket poštne prosto samo Din 107.-. Za isto ceno »Paket serija P«, vsebina 15—20 m platno, posteljina, žensko, moško in namizno perilo barvasto, ter »Paket serija P/I« 10—15 m istega najfinjšega belega blaga. Neprimerno vzamem nazaj in zamenjam. Dajle najcenejše blago za vsa moška in ženska oblačila. Vzorci brezplačno.

„KOSMOS“

razpošiljalnica ostankov
MARIBOR, Dvofakova
cesta 1. 1003

Petančič Davorin:

Svete gore.

Povest.

»Boš že še razumela! Hotela si ubežati in bojijo se, da bi še poizkusila. In kaj bi storila sama v tako velikem, nepoznanem mestu. Radi tvoje sreče zapirajo.« Mara je verjela.

»Poznajo dobro ljudi!«

Naučila se je prvih stavkov in besed z lahkoto. Učitelj se je čudil in ni je mučil prehudo z učenjem. Ugajala mu je njena skoro robata preprostost. Povsod jo je spremljal, na sprehod in celo v cerkev.

»Zakaj hodiš v cerkev?«

Mara je zazijala in ga ni razumela, kaj hoče. Ko je razmislila, ji je bilo težko. V sobi je poiskala podobico svetogorske Matere in jo poljubila.

»V cerkev bom hodila. Kaj jih briga!« Čudila se je, da ji ne dajo nobenega dela. Teden je že minil, pa je še vedno samo poslušala brbravega učitelja, spala in se sprehajala. Pa ravno brezdelnost jo je mučila. Doma je imela toliko drobnega dela.

Neki večer pa jo je presenetila nova obleka, ki jo je našla v sobi. Kmalu na to je vstopil učitelj in ji rekel, naj jo obleče, da gresta zvečer v kavarno...

Prevzela jo je radovednost. Ko je zvelkla obleko na se in se pogledala v ogledalu, jo je posilil smeh:

»Tako sem nerodna v tej neumni obleki!«

Nič ji ni bilo zanj. Zanimalo jo je le, kako bo potekel večer.

»Kaj pa moje delo?«

Učitelj je skomignil z rameni:

»Delo še že pride!«

V salonu so žarele rdeče luči...

Mara je sedela v naslonjaču, kakor na hrastovem stolu doma. Dolg čas ji je bilo in najrajši bi bila odšla.

Pozabila je na vse in se zamislila domu.

Odprla so se vrata...

Družba pijanih gospodov in razigranih žensk se je usula v salon.

»Natakar, šampanjca!« je vpil starejši gospod.

Mara se je zasmejala in odkimala:

»Sami bedaki! Ženske so kakor šeme!«

Posedli so. Natakarji so prihiteli in uslužno stregli. Mara se je stisnila v kot, da je ne bi opazili. »Ne, ti so znoreli! Ženske kadijo! Še sanjalo se mi ni nikdar kaj takega.«

Učitelj se ji je približal in jo ogovoril:

»Ali so veseli. Ti ne bi hotela takole sedeti poleg mladih mož in piti tisto kipečo pijačo?«

Mara ni verjela, da vpraša resno.

»Med nore ljudi me ne spravi nihče.«

Učitelj se je čudil, kako je ostrá in kmečka. Ni vedel, da je s svetih Gor doma. Poskusil je drugače. Odmaknil se je od mize in se nagnil k pijanemu gospodu pri mizi. Ta je vstal in se obrnil majavo po sobi:

»Kje je?«

Učitelj mu je pokazal na Maro.

»Gospodična, ali vas smem povabiti k naši mizi?«

»Ne grem!« se je odrezala. Onemu pa pogum ni upadel. Pograbil jo je za roko in jo vlekel k sebi.

»Rožica!...«

Ona pa, v vstali jezi, skreči roko in ga udari v obraz, da jo izpusti in se huđuje:

»Kokla nerodna! Kako obnašanje, za vraga! To mora zvedeti gospod!...«

»Lopov ste!«

Zgrajajo se vsi:

»Kako surova deklina!«

Mara pa gre zravnana proti vratom in jih zmerja pol po laško pol po slovensko:

»Pijanci! Nič vas ni prida! Da so v Benetkah tako grdi ljudje, ne bi mislila!...«

Odpre vrata in gre. Učitelj za njo takoj.

Gospodje in ženske pa se razburjajo.

28

»Pa kaj puščajo tako v salon!«

Zatožili so Maro gospodu.

Poklical jo je in ji brusil:

»Vi ste lepa in ni čudno, če se vas kateri dotakne. Čemu ste tako občutljiva? Govoriti morate z gospodi prijazno in se vesti obzirno. Imajo svoje navade.«

»Navade gor ali dol! Meni nič mar! Pijanost je surovost, pa ne odločna beseda. Ne, pa ne: Zakaj me prijemlje za roko?!«

»Ne, za tako lepo službo, kakor jo imate vi lahko in lepo, ni potreba nič drugega kot malo prijaznosti.«

»Kaj?! Jaz sem prišla radi dela. Vodo bom nosila, drva sekala, če hočete. Le v oštariji ne bom poleg pijancev.«

»Ne hitite! Škoda bi bilo vaše lepote za delo, ki stara obraz in dela žulje na rokah.«

»Vi fmejte lepe roke, ki ste gospod. Meni pa dajte dela! Sicer pa grem.«

»Ne gre, oditi ne morete.«

Mara je vzrojila:

»Ne morem? Kdo pravi to? Meni?«

Gospod je stopil po sobi in rekel malomarno:

Tako sta se domenila, da ostanete tu.« Mara je kriknila:

»Kako? On se je domenil? Kaj ga pa briga! Grem, kadar hočem. Tu so denarji za hrano in potrošek, mu zaluča kovance pred noge.«

Gospod ga je pobral, šel k njej in ji ga potisnil v žep.

»Moja ste in ostanete pri meni dokler bo moja volja! Pojdite zdaj v svojo sobo!«

Mara je tresčila ob vrata in zameglilo se ji je pred očmi.

»Prodana!« je kričalo v njej. Ni imela dovolj grde besede, da bi z njo obsodila gospoda. Stisnila je pest in se postavila predenj trdo, da se je splasil. Smejal pa se je vseeno.

»Norica! Glej, to-le igračko, če ne vidiš mojih rok in moči v njih.« Igral se je s pištolo.

V Mari pa je zavrelo in vzkipeło. Udarila je z nogo ob tla in mu pribila dlan na lice, rdeče in mastno. Gospodu se je stresla roka, pištola mu je padla na tla in se sprožila. Po sobi in ven se je razlegel strel in pok...

Gospoda je zadelo v nogo, da je klecnil z krikom. Natakarji in strežnice so hiteli po stopnišču in vrel v sobo...

Maro je postalo strah.

»Ubili me bodo!« V tej grozni muki ji je padla v glavo misel na svete Gore. Izvlekla je podobico in jo poljubila v gnječi, ki je nastala. V hipu je vedela, da mora zdaj bežati in je bežala... Ven iz hotela, ven iz mesta in daleč, daleč...

* * *

Mara je trpela in se pehala po cestah v domovino. Samo slutila je, v kateri smeri so svete Gore. Trepetala je, da bi zašla. Ustavljali so jo potepuhi. Odpravljala jih je po fantovsko s pestjo in dlanjo. Ko je noč objela zemljo, so ji opešale moči in bila je trudna, da bi se vrgla sredi ceste in bi zaspala na kamenju.

»Da bi dospela vsaj do vasi! Pomagaj, Marija! In zopet je izvlekla sveto podobico in jo poljubila.

Zašumelo je grmovje v vetru. Njo je prestrašilo, kakor da bi čula konjska kopita biti po trdi cesti za seboj.

»Moj Bog, če me zasledujejo!« in je zbrala vso moč in še pospešila korak.

Zvonik vaške cerkve je pogledal iz za hriba. Njo je napadlo veselje, kakor da bi bila doma. Sonce, ki je padalo v zaton, se je smejalo kot obraz rdečeličnega otroka...

»Kje so še svete Gore? Teden dni sem se vozila s konji sem dol. Peš bom rabila mesec dni... Ne pridem. Nikdar ne vrnem, umrla bom na cesti!« je obupavala.

(Dalje sledi.)